

dr hab. Michał Balcerzak, prof. US

dr Ewa Michałkiewicz-Kądziela

Decyzja Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Sala i inni p. Polsce z 22 stycznia 2026 r.

(przywrócenie świadczeń emerytalnych byłych funkcjonariuszy służb mundurowych bez odsetek za okres obniżenia)

Europejski Trybunał Praw Człowieka (ETPC) decyzją z 22 stycznia 2026 r. skreślił z listy spraw pięć połączonych skarg przeciwko Polsce (nr 29761/22, 32326/22, 36262/22, 41754/22 oraz 56299/22), dotyczących obniżenia świadczeń emerytalnych byłym funkcjonariuszom służb mundurowych na podstawie tzw. ustawy dezubekizacyjnej z 2016 r. Skarżący zarzucali naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, twierdząc, że redukcja świadczeń stanowiła nieproporcjonalną ingerencję w ich prawa majątkowe oraz naruszała zasadę poszanowania mienia.

Wszyscy skarżący byli emerytowanymi funkcjonariuszami służb mundurowych, którzy pobierali świadczenia emerytalne na podstawie ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, służb specjalnych i innych formacji mundurowych. W wyniku wejścia w życie nowelizacji z 16 grudnia 2016 r., która weszła w życie 1 stycznia 2017 r., ich świadczenia zostały ponownie przeliczone i znacząco obniżone. Zmiany polegały m.in. na dodaniu art. 15c do ustawy z 1994 r., zgodnie z którym współczynnik służący do obliczania emerytury za okres służby w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego w latach 1944–1990 został obniżony z 0,7% do 0% za każdy rok służby.

Na podstawie art. 15c i 22a w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z 2016 r., a także informacji przekazanych przez Instytut Pamięci Narodowej, Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał decyzje ponownie ustalające wysokość świadczeń skarżących. W rezultacie ich emerytury zostały znacząco zredukowane. Skarżący odwołali się od tych decyzji do właściwych sądów okręgowych, a następnie do sądów apelacyjnych. Chociaż w niektórych

przypadkach sądy częściowo uwzględniły ich odwołania i podwyższyły wysokość świadczeń, emerytury nadal pozostawały niższe niż przed wejściem w życie ustawy z 2016 r.

Po zakomunikowaniu spraw Rządowi polskiemu przed ETPC skarżący skorzystali z możliwości przewidzianej w art. 8a ustawy z 2016 r., który umożliwił Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji wyłączenie wobec konkretnych osób stosowania przepisów obniżających świadczenia. Wszyscy skarżący wystąpili z odpowiednimi wnioskami, domagając się stwierdzenia, że przepisy będące podstawą redukcji emerytur nie powinny mieć do nich zastosowania.

W odniesieniu do trzech pierwszych skarg Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji uwzględnił wnioski skarżących i wyłączył wobec nich stosowanie przepisów ustawy dezubekizacyjnej. W rezultacie świadczenia emerytalne zostały im przywrócone do wysokości obowiązującej przed obniżką z 2017 r. Skarżący potwierdzili również otrzymanie wyrównań obejmujących zaległe świadczenia za okres, w którym pobierali zredukowane emerytury.

Analogiczne rozstrzygnięcia zapadły w odniesieniu do dwóch pozostałych skarżących. Minister uwzględnił ich wnioski, a Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA ponownie ustalił wysokość należnych świadczeń. W jednym przypadku skarżący otrzymał emeryturę w wysokości ponad 8 600 zł brutto miesięcznie oraz wyrównanie obejmujące okres od 1 października 2017 r. do 31 stycznia 2025 r. w kwocie przekraczającej 209 tys. zł netto. W drugim przypadku świadczenie zostało ustalone na poziomie ponad 12 tys. zł brutto miesięcznie, a wyrównanie za okres od 1 października 2017 r. do 30 czerwca 2025 r. wyniosło blisko 67 tys. zł netto.

Rząd polski wskazał przed Trybunałem, że po utworzeniu w 2024 r. instytucji pełnomocnika do spraw postępowań administracyjnych prowadzonych na podstawie art. 8a ustawy z 2016 r. wydano ponad tysiąc decyzji przywracających świadczenia do pierwotnej wysokości. Podkreślono również, że wszyscy skarżący w niniejszej sprawie skorzystali z tej procedury i uzyskali korzystne decyzje administracyjne. W konsekwencji Rząd wniósł o uznanie skarg za niedopuszczalne albo o ich skreślenie z listy spraw na podstawie art. 37 ust. 1 lit. b Konwencji, argumentując, że przedmiot sporu został już rozwiązany na poziomie krajowym.

Skarżący – z wyjątkiem jednego z nich – podnosili jednak, że mimo przywrócenia świadczeń oraz wypłaty wyrównań nie doszło do pełnego naprawienia skutków naruszenia Konwencji. Wskazywali przede wszystkim, że zaległe kwoty zostały wypłacone bez odsetek, co ich zdaniem nadal stanowiło naruszenie prawa do poszanowania mienia chronionego przez art. 1 Protokołu nr 1.

Trybunał, analizując sprawę, przypomniał, że zgodnie z art. 37 ust. 1 lit. b Konwencji może skreślić skargę z listy, jeżeli „sprawa została rozwiązana”, a skutki ewentualnego naruszenia zostały usunięte. W tym celu ETPC zbadał, po pierwsze, czy okoliczności będące przedmiotem skargi nadal istnieją, a po drugie, czy skutki potencjalnego naruszenia zostały odpowiednio naprawione przez państwo.

ETPC zauważył, że wszyscy skarżący odzyskali prawo do pobierania świadczeń w wysokości sprzed redukcji z 2017 r. oraz otrzymali wyrównania obejmujące zaległe płatności wraz z waloryzacją. W konsekwencji okoliczności, które doprowadziły do wniesienia skarg, przestały istnieć, a skutki potencjalnego naruszenia zostały usunięte. Trybunał podkreślił przy tym, że dla zastosowania art. 37 ust. 1 lit. b Konwencji nie jest konieczne formalne uznanie przez państwo naruszenia Konwencji ani przyznanie dodatkowego odszkodowania.

Odnosząc się do argumentu dotyczącego braku odsetek od wypłaconych wyrównań, Trybunał wskazał, że skarżący nadal mogą dochodzić takich roszczeń przed sądami krajowymi w drodze odrębnych postępowań odszkodowawczych. ETPC uznał więc, że kwestia ta nie stoi na przeszkodzie wykreśleniu spraw z listy.

Ostatecznie Trybunał stwierdził, że nie istnieją szczególne względy związane z ochroną praw człowieka, które wymagałyby dalszego badania sprawy. W konsekwencji wszystkie pięć skarg zostało skreślonych z listy spraw na podstawie art. 37 ust. 1 lit. b Konwencji. Jednocześnie ETPC przyznał części skarżących zwrot kosztów postępowania poniesionych przed Trybunałem, obejmujących koszty zastępstwa procesowego i opłat sądowych.

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH

KRAJOWA IZBA RADCÓW PRAWNYCH | ul. Powązkowska 15, 01-797 Warszawa | tel.: 22 300 86 40 | kirp@kirp.pl | NIP 5261043011